

Uitkomsten controle en overige informatie 2017

Rapportage aan het algemeen bestuur

Veiligheidsregio Twente |

21 juni 2018

Veiligheidsregio Twente
T.a.v. het dagelijks bestuur
Postbus 1400
7500 BK ENSCHEDE

Zwolle, 21 juni 2018

REQ2558027/mh

Uitkomsten controle en overige informatie 2017

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Regio Twente (hierna: Veiligheidsregio Twente). In het hoofdstuk Kernpunten uit onze rapportage vindt u:

- ▶ de reikwijdte van de accountantscontrole;
- ▶ de belangrijkste uitkomsten.

In het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole geven wij in verschillende paragrafen onze mening over de kwaliteit van het resultaat en de financiële positie.

De paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole biedt informatie over de gesignaleerde kernpunten van de controle en overige punten.

In de daaropvolgende paragrafen gaan we in op de kwaliteit van uw beheersorganisatie, alsmede het rechtmatigheidsbeheer in 2017.

De bijlagen bevatten informatie over onze werkwijze, de reikwijdte van de accountantscontrole, onze onafhankelijkheid en een beschrijving van de opdracht gerelateerde verantwoordelijkheden.

Dit verslag is uitsluitend bestemd voor gebruik door het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en het management van Veiligheidsregio Twente en mag niet door anderen worden gebruikt.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J. Spijkerboer RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage	3	Rechtmatigheidsbeheer	15
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	5	Bijlagen	17
<ul style="list-style-type: none">▶ Analyse van het resultaat 2017▶ Analyse van de financiële positie 2017▶ Analyse van de gehanteerde grondslagen▶ Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle		<ul style="list-style-type: none">▶ 1 - Controleaanpak▶ 2 - Onafhankelijkheid▶ 3 - Verklaring van verantwoordelijkheden▶ 4 - Controleverschillen▶ 5 - SiSa-bijlage	
Kwaliteit beheersorganisatie	13	Totaal aantal pagina's in dit rapport: 24	
<ul style="list-style-type: none">▶ Bevindingen interne beheersing▶ Geautomatiseerde gegevensverwerking			

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Veiligheidsregio Twente een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
Goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de door het algemeen bestuur vastgestelde begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de in de WNT-verantwoording van Veiligheidsregio Twente gecontroleerd met inachtneming van de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkering gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2017. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkering geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
Ongecorrigeerde controleverschillen	In de jaarrekening 2017 resteert een ongecorrigeerd controleverschil van € 55.000 met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid in relatie tot de volledigheid van de verplichtingen en daarmee ook de lasten. Met betrekking tot de rechtmatigheid hebben wij een fout geconstateerd van € 299.000 met betrekking tot aanbestedingen. Deze controleverschillen zijn nader uiteengezet in de paragraaf Uitkomsten jaarrekeningcontrole.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld, met de jaarrekening verenigbaar is en in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent Veiligheidsregio Twente en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat.
Goedkeurende controleverklaring bij de jaarstukken 2017	Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen of herrubriceringen geconstateerd die materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. Daarom hebben wij met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2017 van Veiligheidsregio Twente. Dit onder voorwaarde dat het algemeen bestuur van Twente de jaarrekening 2017 ongewijzigd vaststelt en haar besluit notuleert. PM
Aanbestedingen	Door Veiligheidsregio Twente is een uitgebreide analyse uitgevoerd of is voldaan aan de interne en externe aanbestedingsregels. Bij deze controle is geconstateerd dat een aantal opdrachten niet conform de interne aanbestedingsregels is uitgevoerd voor een bedrag van € 299.000. Dit bedrag hebben wij derhalve als onrechtmatig aangemerkt.
Verplichtingen	Bij de controle van de volledigheid van de schulden hebben wij geconstateerd dat één verplichting voor een bedrag van € 55.000 niet is verantwoord in de jaarrekening 2017. Uit de onderliggende stukken blijkt dat besluitvorming in november 2017 heeft plaatsgevonden, hierdoor dient dit bedrag als verplichting onder de schulden te worden opgenomen. Dit bedrag is als ongecorrigeerd controleverschil aangemerkt.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Analyse van het resultaat 2017

Voordelig resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat (voor bestemming) 2017 volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bedraagt € 1.070.000 voordelig ten opzichte van een sluitende begroting.

Het resultaat over 2017 kan als volgt worden weergegeven:

Resultaat 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting			
Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting 2017	Reëlsatie 2017	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Totale lasten	-/- 49.252	-/- 52.823	-/- 3.571
Totale baten	49.252	53.893	4.641
Saldo van baten en lasten (voor mutaties in reserve)	-/- 0	1.070	1.070
Mutaties in reserve	0	-/- 558	-/- 558
Resultaat na mutaties in reserves	0	512	512

Uw begrotingsbeheer

Uit het overzicht van baten en lasten blijken afwijkingen tussen de raming volgens de begroting en de realisatie in de jaarrekening 2017. Deze verschillen zijn op een transparante wijze uiteengezet in de jaarstukken van de Veiligheidsregio Twente. We verwijzen hiervoor naar hoofdstuk Samenvatting resultaat 2017.

Ten aanzien van het programma brandweer constateren wij de overschrijding met meer dan € 3 miljoen aanzienlijk is. Veiligheidsregio Twente heeft dit zelf ook geconstateerd mede naar aanleiding van de quick scan die door de Rekenkamer is uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan heeft de Veiligheidsregio keuzes gemaakt om de begroting door te ontwikkelen door ook tijdelijke projecten, detachering en zwangerschappen te betrekken in de begroting.

Kwaliteit van het resultaat

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2017 heeft het dagelijks bestuur een nadere financiële analyse op de programma's en algemene lasten en dekkingsmiddelen opgenomen, waarin de belangrijkste afwijkingen (totaal € 512.000 voordelig), welke zich ten opzichte van de gewijzigde begroting hebben voorgedaan, worden toegelicht.

Deze toelichtingen in het jaarverslag maken onlosmakelijk onderdeel uit van de over het begrotingsjaar 2017 opgestelde jaarrekening.

Het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Twente stelt aan het algemeen bestuur voor de jaarstukken vast te stellen en heeft aan het algemeen bestuur een voorstel gedaan op welke wijze bestemming van het gerealiseerd resultaat ter grootte van € 512.000 kan plaatsvinden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

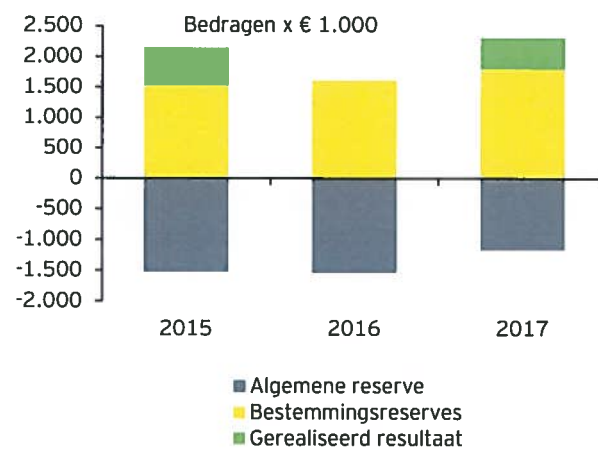
Analyse van de financiële positie 2017

Eigen vermogen neemt toe

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerd resultaat, bedraagt per jaareinde 2017 volgens de jaarrekening € 1.143.000 en is daarmee met € 1.069.000 toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

Het eigen vermogen heeft zich vanaf 2015 als volgt ontwikkeld:

De algemene reserve van Veiligheidsregio Twente is een negatieve reserve van € 1.164.000 welke opgebouwd is uit een algemeen positief deel van € 404.000 en een negatief deel inzake het functioneel leeftijdsontslag (FLO) € 1.569.000. Het negatieve saldo vanuit de FLO komt voort uit een bilaterale afspraak tussen de gemeente Enschede en VRT over de financiering van het FLO. Het negatieve saldo van de algemene reserve is afgenomen vanwege een positieve dotatie aan de reserve FLO van € 371.000. Per saldo is in 2017 € 577.000 gedoteerd aan de reserves (algemene reserve € 371.000 en bestemmingsreserve € 206.000, dit betreft voornamelijk Bedrijfsvoering Troned/ TSC) en is voor € 19.000 onttrokken.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Analyse van de financiële positie 2017

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen bedraagt € 1.547.000 positief. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat informatie over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2017 is gevoerd. In 2014 is het beleidskader risicomanagement/weerstandsvermogen vastgesteld. Met behulp van dit beleidskader en de opgenomen risico's in de programmabegroting 2017 is het verband tussen risico's en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen.

We merken op dat niet alle risico's worden toegelicht in paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het verdient aanbeveling om per risico een toelichting op te nemen waarbij de ontwikkelingen worden opgenomen. Als voorbeeld noemen wij het opnemen van een toelichting op de afwijking van het risico "ontwikkeling meldkamerdossier" (2017: € 737.000, 2016: € 1.060.000).

In de jaarrekening 2017 zijn in totaal voor €468.000 aan risico's gespecificeerd die zich hebben voorgedaan. Daartegenover staat een beschikbare weerstandscapaciteit van €1.547.000 (voor de impact van de FLO hierop verwijzen wij naar de analyse van het eigen vermogen). De weerstandsratio voor 2017 bedraagt 3,31, dit is 2,61 hoger dan de normatieve ratio van 0,7 (vastgesteld door het algemeen bestuur).

Hieronder is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen:

Weerstandsvermogen bedragen x € 1.000,51	2019	2018	2017	2016
Beschikbare capaciteit (A)	1.547	1.422	1.547	1.422
Benodigde capaciteit (B)	3.039	4.182	468	1.143
Weerstandsvermogen (A - B)	-1.492	-2.760	1.079	279
Ratio (A : B)	0,51	0,34	3,31	1,24

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Analyse van de financiële positie 2017

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandsratio bedraagt ultimo 2017 3,31. Hiermee kwalificeert de ratio (op basis van de interne nota weerstandsvermogen en risicobeheersing) als voldoende. Ten opzichte van 2016 is de ratio toegenomen met 2,07. Vorig jaar was sprake van een lagere ratio als gevolg van onder andere de invoering van het individueel keuzebudget,

Wij zijn van mening dat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een adequaat inzicht biedt in de beschikbare weerstandscapaciteit en de in 2017 geactualiseerde en op balansdatum bestaande risico's. Het blijft zaak de inventarisatie van risico's en de daarmee samenhangende kans/impact-berekeningen (ter onderbouwing van het benodigde weerstandsvermogen) bij de totstandkoming van de verschillende planning- & controlproducten adequaat te blijven monitoren op actualiteit, gezien de ontwikkeling in het weerstandsvermogen begin 2018 die op 0,51 en hiermee onder de vastgestelde grens van het algemeen bestuur van 0,7 uitkomt. Deze daling komt door de nieuwe risico's die zijn onderkend voor het jaar 2018.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Analyse van de gehanteerde grondslagen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Kwaliteit jaarverslag

Significante schattingsposten

Naar onze mening zijn de door het dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de gemeentewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen onderdeel uitmaken van het jaarverslag.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Zij is van mening dat de significante veronderstellingen die zijn gehanteerd bij het maken van schattingen ten aanzien van de materiële vaste activa en de waardering van de vorderingen redelijk zijn. Als accountant van het algemeen bestuur beoordelen wij deze door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen. Hieronder hebben wij een beschouwing ten aanzien van de belangrijkste schattingen opgenomen.

- Sensitiviteit schattingen hoog, door onzekere (externe) omstandigheden
- Sensitiviteit schattingen is gemiddeld
- Sensitiviteit schattingen ligt laag

Belangrijke schattingen	Beoordeling 2017	Toelichting
Waardering van materiële vaste activa		Wij hebben controlewerkzaamheden verricht op het voorgenomen duurzame gebruik van de per ultimo 2017 verantwoorde materiële vaste activa. Wij zijn van mening dat er met betrekking tot de materiële vaste activa die in de balans zijn opgenomen geen bijzondere waardeverminderingen dienen te worden doorgevoerd.
Waardering van overlopende activa en overlopende passiva		Wij zijn van mening dat de significante veronderstellingen die zijn gehanteerd bij het maken van schattingen ten aanzien van de verantwoording van overlopende activa en overlopende passiva redelijk zijn.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Wet Normering Topinkomens (WNT)	Single information, Single audit (SiSa)
Over 2017 voldaan aan de WNT; toelichting op de WNT in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen	Geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage
<p>Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.</p> <p>Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.</p> <p>In het kader van de jaarrekening 2017 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.</p> <p>In de jaarrekening 2017 is een overige functionaris opgenomen die de WNT norm overschreid. Doordat dit geen topfunctionaris is, is er geen sprake van een terugbetalingsverplichting. Wij adviseren u overschrijdingen in de toekomst eerder te onderkennen zodat bij voorkeur in het boekjaar zelf nog afstemming plaats kan vinden over de mogelijke impact.</p>	<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkering gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2017. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkering geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p> <p>De SiSa-bijlage dient door Veiligheidsregio Twente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.</p> <p>In bijlage 4 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Fraude en de naleving van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij het algemeen bestuur als bij het dagelijks bestuur. Het is van belang dat het dagelijks bestuur, onder toezicht van het algemeen bestuur, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Wij informeren het algemeen bestuur over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het algemeen bestuur in staat is haar taken te vervullen.

Naleving Aanbestedingsregels

Financiële onrechtmatigheid geconstateerd met betrekking tot het interne inkoop- en aanbestedingsbeleid

Door Veiligheidsregio Twente is een uitgebreide analyse uitgevoerd of is voldaan aan de interne en externe aanbestedingsregels en de ingevoerde aanbestedingswet. Bij deze controle is geconstateerd dat een aantal opdrachten niet conform de aanbestedingsregels van het interne inkoop en aanbestedingsbeleid is uitgevoerd. Hierdoor ontstaat een onrechtmatigheid voor een bedrag van € 299.000. Hieronder hebben we dit nader toegelicht.

- ▶ Onrechtmatige aanbestedingen van warme maaltijden en gas ad € 89.000 (betreft twee dossiers) van eerdere jaren die in 2017 doorlopen. De gerealiseerde kosten voor 2017 hebben wij derhalve meegenomen als onrechtmatigheid.
- ▶ Onrechtmatige aanbesteding van € 67.000 als gevolg van inkopen van voeding en ingrediënten door de cateringdienst. Dit is niet in overeenstemming met het interne inkoop- en aanbestedingsbeleid. De gerealiseerde kosten voor 2017 hebben wij derhalve meegenomen als onrechtmatigheid.
- ▶ Onrechtmatige aanbesteding van € 57.000 als gevolg van aankopen van de vaste telefonie. Hier ligt geen onderliggend contract aan ten grondslag. De gerealiseerde kosten voor 2017 hebben wij derhalve meegenomen als onrechtmatigheid.
- ▶ Onrechtmatige aanbesteding van € 86.000, dit betreft jaarlast 2017, als gevolg van het verlengen van het contract op basis van een enkelvoudige gunning. De gerealiseerde kosten voor 2017 hebben wij derhalve meegenomen als onrechtmatigheid.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Netto vlottende schulden

Verplichtingen te laag verantwoord

Bij de controle van de volledigheid van de schulden hebben wij geconstateerd dat één verplichting voor een bedrag van € 55.000 niet is verantwoord in de jaarrekening 2017. Het gaat hier om afspraken omtrent het nemen van afscheid van een medewerker. Uit de onderliggende stukken blijkt dat besluitvorming in november 2017 heeft plaatsgevonden, hierdoor dient dit bedrag als verplichting onder de schulden te worden opgenomen. Veiligheidsregio Twente is van mening om dit bedrag niet onder de schulden te verwerken in de jaarrekening 2017 omdat er in 2018 afscheid wordt genomen van deze medewerker. Volgens de verslaggevingsregels dient een verlies verantwoord te worden op het moment zodra deze wordt geconstateerd en dat is 2017 geweest.

We hebben dit bedrag als ongecorrigeerd controleverschil aangemerkt, overigens heeft dit geen materieel effect op het beeld van de jaarrekening. Het controleverschil zal door Veiligheidsregio Twente worden bevestigd in de bevestigingsbrief bij de jaarrekening.

Materiele vaste activa

Invoering restwaarde materieel

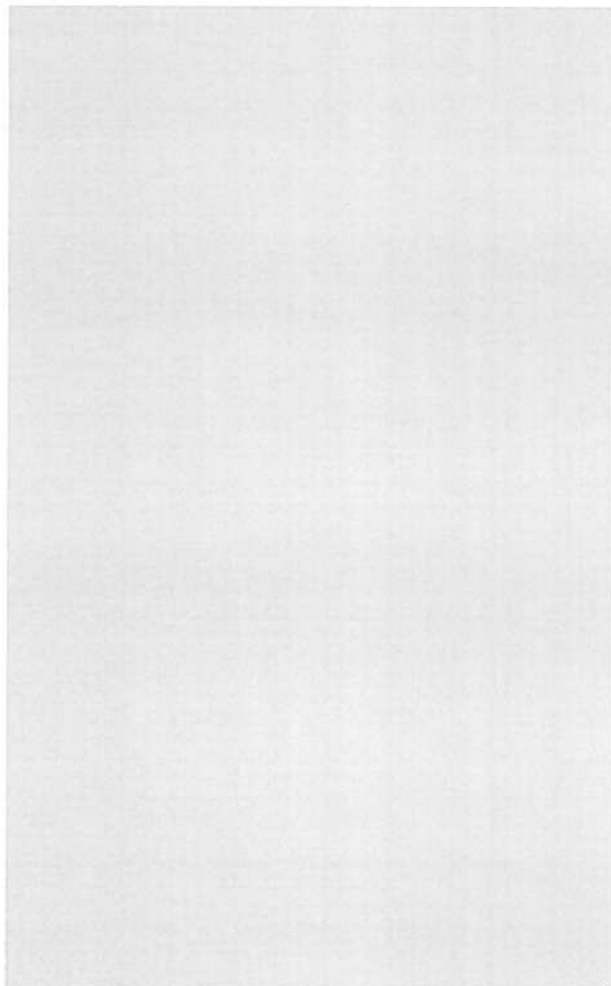
Veiligheidsregio Twente heeft 28 februari 2018 de Nota activa en afschrijvingen 2017 vastgesteld. In deze nota is bepaald dat een restwaarde van 5% voor het materieel wordt ingevoerd voor de vervoersmiddelen. De restwaarde is de schatting van de opbrengst die na de gebruiksduur nog gerealiseerd kan worden. Deze invoering heeft direct impact op de afschrijvingskosten van de vervoersmiddelen.

In de activastaat zijn de afschrijvingskosten 2017 (inclusief verwerking van de restwaarde) opgenomen. Wij hebben tijdens onze controle de activastaat beoordeeld en hebben hierbij geen bijzonderheden geconstateerd.

Wij onderschrijven de door de Veiligheidsregio Twente gemaakte keuze om restwaarde in te voeren. Wij adviseren u periodiek te overwegen of de invoering van restwaarde ook voor andere activa relevant is alsmede of het gehanteerde percentage voor het materieel bijgesteld dient te worden.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2017 van Veiligheidsregio Twente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de effectieve werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor de jaarrekeningcontrole.

Interne beheersing van voldoende niveau

In onze managementletter 2017, op 25 januari 2018 uitgebracht aan het dagelijks bestuur, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2017 opgenomen. Wij concluderen in onze managementletter dat uw processen vanuit perspectief van de accountant van een voldoende niveau zijn, maar dat er bevindingen zijn geconstateerd die actie behoeven en waarmee de bedrijfsvoering structureel kan worden versterkt.

Onze belangrijkste bevindingen ten aanzien van uw interne beheersing binnen de primaire processen zijn:

- ▶ OMS (opzet van beheersmaatregelen vereist aandacht, zichtbare controle op omzet en looptijd abonnement) → bij de jaarrekeningcontrole hebben wij geen bijzonderheden vastgesteld. Wij hebben vastgesteld dat de omzet volledig is verantwoord. Hiermee is deze bevinding wat ons betreft afgewikkeld.
- ▶ Inkopen (zichtbare controle op prestatielevering).
- ▶ Aanbestedingen (opzet en bestaan van beheersmaatregelen omtrent inkoop startformulier verdient aandacht).

We hebben tijdens de jaarrekeningcontrole aanvullende gegevensgerichte waarnemingen/analyses verricht en hebben hierbij geen bijzonderheden geconstateerd. Wij willen jullie wel aandacht vragen voor het verbeteren van de interne beheersing voor bovengenoemde punten.

Kwaliteit beheersorganisatie

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Dienstverlening Regio Twente

Voor de dienstverlening die wordt uitgevoerd door Regio Twente is de Service Level Agreement (SLA) leidend. In de SLA wordt (nog) geen 3402-verklaring verkregen. Middels een 3402-verklaring krijgt de opdrachtgever, in dit geval Veiligheidsregio Twente, zekerheid (assurance) dat de opdrachtnemer, in dit geval Regio Twente, de werkzaamheden juist/volledig heeft uitgevoerd. Mocht Veiligheidsregio Twente deze verklaring krijgen kan worden vastgesteld of voor het IT gedeelte dat door Regio Twente wordt uitgevoerd kan worden gesteund op de beheersing aldaar. Voorwaarden om van de huidige gegevensgerichte controle over te kunnen gaan naar een meer systeemgerichte controle is dat de geautomatiseerde gegevensverwerking voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De eisen aan de geautomatiseerde omgeving zijn:

- ▶ De IT-beheersingsmaatregelen zijn adequaat en ingericht en de werking is effectief.
- ▶ De rollen en rechten in de geautomatiseerde omgevingsverwerking zijn goed ingericht (functiescheiding).
- ▶ De beheersingsmaatregelen zijn in voldoende detail beschreven waarbij de basis voor het proces in een procesbeschrijving is opgenomen.

Wij adviseren u om een keuze te maken voor het al dan niet afdwingen van een 3402-verklaring ook in het licht van de randvoorwaarden om sprake te laten zijn van een effectieve beheersomgeving.

Rechtmatigheid

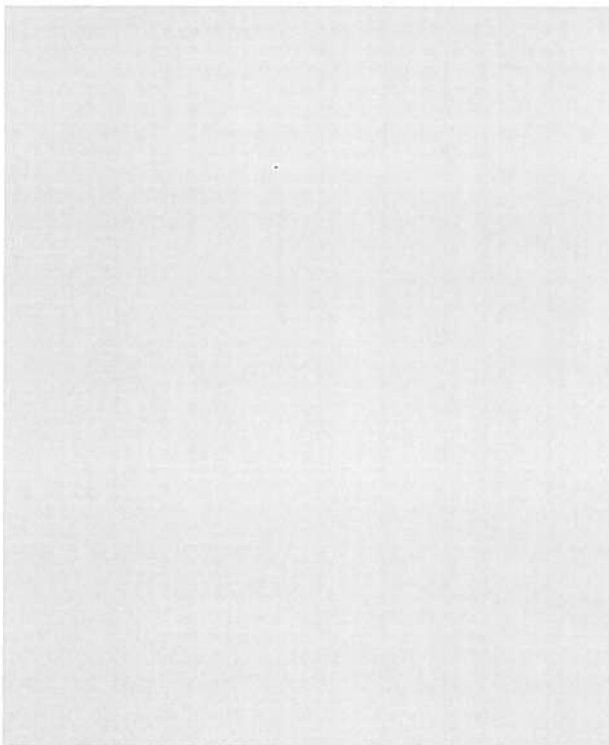
Wij hebben bij de controle over 2017 de financiële rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2017 van Veiligheidsregio Twente, zoals dat door het algemeen bestuur is vastgesteld. Op basis van onze controle hebben wij vastgesteld dat:

- ▶ de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving tot stand zijn gekomen;
- ▶ de jaarrekening 2017 is ingericht in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- ▶ het budgetrecht van het algemeen bestuur is gerespecteerd;
- ▶ gedurende het boekjaar geen sprake is geweest van misbruik en oneigenlijk gebruik die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties.

Begrotingscriterium

Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Hierop wordt een beoordeling en rapportering van de accountant gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid. Lastenoverschrijdingen dienen echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het algemeen bestuur geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door het algemeen bestuur worden geautoriseerd.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is door het dagelijks bestuur een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het dagelijks bestuur stelt het algemeen bestuur voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2017. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons (begrotings)rechtmatigheidsoordeel.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Veiligheidsregio Twente heeft beheersmaatregelen opgezet die fraudepreventie, handhaving en opsporing, alsmede de actualisatie van wet- en regelgeving en naleving daarvan ten doel hebben. De toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik is onder andere neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die van invloed zijn op de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. Wel onderkennen wij dat het interne controleplan ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik op punten kan worden doorontwikkeld. Dit kan gedaan worden door bijvoorbeeld themacontroles uit te gaan voeren ten aanzien van gebruik materieel, brandstofpassen, declaraties/personeelsbeloningen.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

- 1 Controleaanpak
- 2 Onafhankelijkheid
- 3 Verklaring van verantwoordelijkheden
- 4 SiSa-bijlage

Bijlage 1 - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Controleaanpak en -uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

De met u afgesproken goedkeurings-en rapporteringstoleranties

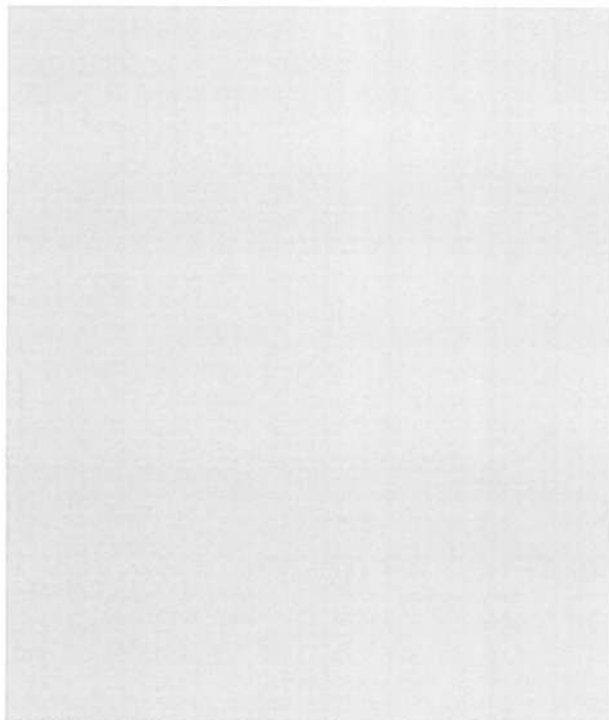
Op grond van het Bado stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. Deze goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het algemeen bestuur, waarbij tevens het normenkader is vastgesteld.

Op grond van de jaarrekening 2017 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 534.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 1.602.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door het algemeen bestuur bepaald op € 100.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	> 10%	-

Bijlage 2 - Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid;
- ▶ samenloop van dienstverlening;
- ▶ geschenken en giften.

Impact ViO op relatie Veiligheidsregio Twente en EY

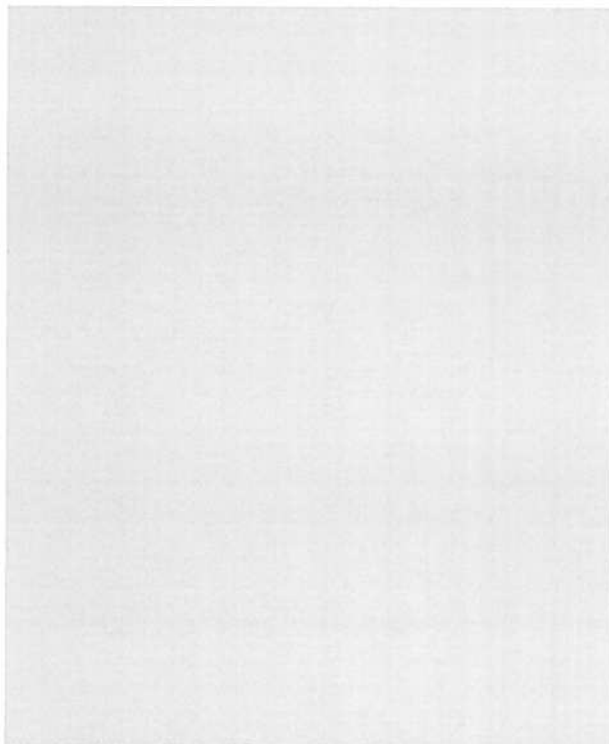
Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de Externe Accountant en (Senior) Managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ drs. J. Spijkerboer RA (Extern Accountant), sinds jaarrekeningcontrole 2012.
- ▶ J. Smit RA (Senior Manager), sinds jaarrekeningcontrole 2012 en sinds de controle 2013 als executive.

Dit betekent dat geen van deze teamleden de termijn van zeven jaren binnenkort zal overschrijden.

Bijlage 2 - Onafhankelijkheid

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's (zoals Veiligheidsregio Twente) is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assuredienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is; of
- ▶ een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij hebben geen geschenken en/of persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven voornoemd bedrag verstrekt/ontvangen.

Wij zijn onafhankelijk van Veiligheidsregio Twente

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd. Wij kunnen u bevestigen dat zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van Veiligheidsregio Twente.

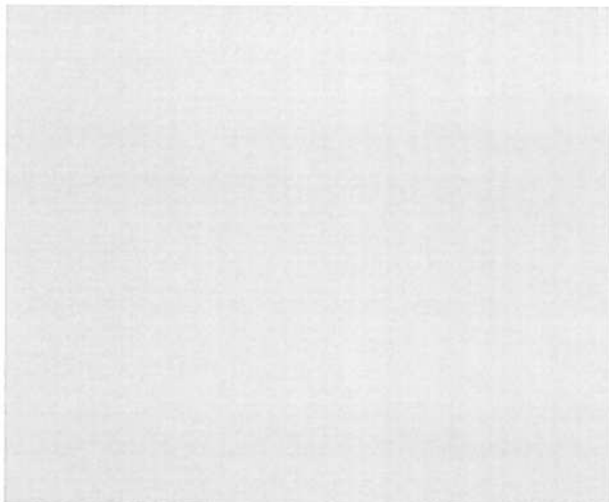
Bijlage 2 - Onafhankelijkheid

Controle-uren

In ons controleplan hebben onze controleaanpak en de belangrijke aandachtsgebieden voor de controle onderkend. Om u een indruk te geven van de urenbesteding van het team aan de jaarrekening 2017 is dit overzicht bijgevoegd:

Overzicht van voor- en nacalculatorische urencontrole	Voorcalculatorische uren 2017	Nacalculatorische uren jaarrekening 2017
Urenbesteding Partner/Director	22	21
Urenbesteding (Senior) Manager	63	68
Urenbesteding specialisten	12	22
Urenbesteding controleleider	155	163
Urenbesteding overige teamleden	236	253
Urenbesteding totaal	488	527

Bijlage 3 - Verklaring van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2017 van Veiligheidsregio Twente gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol en de Regeling Controleprotocol WNT 2017.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Bijlage 4 - Controleverschillen

Algemeen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de Veiligheidsregio Twente heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Onderstaand is een overzicht van de verschillen opgenomen. Daarnaast zijn rechtmatigheidsfouten in dit overzicht opgenomen.

Ongecorrigeerde verschillen			
Post/omschrijving verschil	Bedrag in €	Effect van deze constatering op de interne beheersing	Referentie in dit verslag
Verplichtingen als gevolg van vaststellingsovereenkomst te laag opgenomen; fout bedraagt € 55.000	-/- 55.000	Voor een nadere beschrijving verwijzen wij naar pagina 4.	Pagina 4
Aanbestedingen interne inkoop- en aanbestedingsbeleid: fout bedraagt € 299.000	299.000	Voor een nadere beschrijving verwijzen wij naar pagina 11.	Pagina 11

Bijlage 5 - SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2017 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw organisatie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2018 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2017	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)	Geen	-	N.v.t.